

Elias Mascov

Discursus Studenticus ...

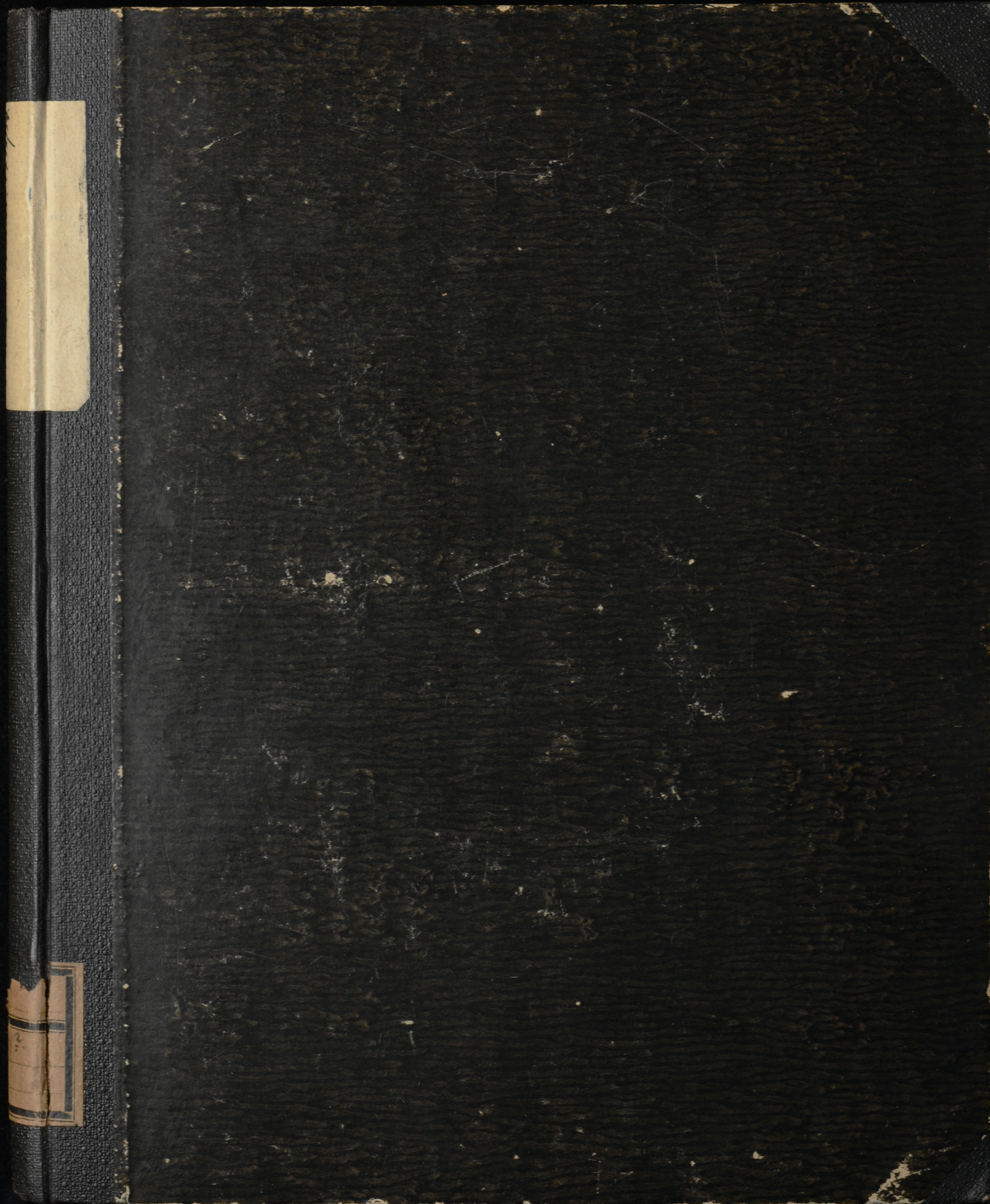
Pensum Nonum : De Oculo Adolescentem Venante, i.e. Ich, Du, Er, Wir, Ihr, Sie charmiren. Das heisset bon Philosophiren. Viris ... Dominis Joh. Sam. Thelao, Jonae Bangio, Joh. Schmidio, Stockholma-Suecis, In Amplissimum Ordinem Philosophicum Academiae Varniacae Solennissimis Ceremoniis Anno MDCCXXXIV. d. VI. Maji

Rostochii: Adler, 1734

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn828612455>

Band (Druck) Freier Zugang

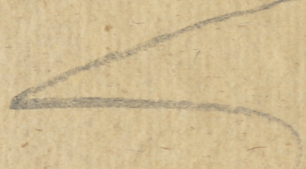

MK-7973^a.

262

Fr. Bachmann

15 Briefen

1732-75

Wol micrum

U. - Bibe. hat unsern Teil!

PENSUM NONUM
ΔΙΑΝΟΗΜΑΤΟΣ ΣΤΟΙΧΕΥΤΙΚΟΥ
DE

OCULO

ADOLESCENTEM

VENANTE,

^{i. e.}
Ich, Du, Er, Wir, Ihr, Sie | charmiren,
Das heisset bon Philosophiren.

VIRIS

PRÆNOBILISSIMIS, AMPLISSIMIS, DOCTISSIMIS,

DOMINIS

JOH. SAM. THELAO,

JONÆ BÅNGIO,

JOH. SCHMIDIO,

STOCKHOLMA-SVECIS,

IN

AMPLISSIMUM ORDINEM PHILOSOPHICUM
ACADEMIÆ VARNIACÆ

SOLENNISSIMIS CEREMONIIS

Anno MDCCXXXIV. d. vi. Maji

susceptis sacrabat

ELIAS MASCO,

PH. ET U. J. C.

ROSTOCHII, typis JO. JAC. ADLERI, SER. PRINC. & ACAD. Typog

PROLUSIO.

Quotidie oculos hamatos sese prodere, cujusnam cordis nunciis sint, cuilibet in aprico est:

Amor enim ut lacryma - -

Ex oculis surgit, pectoris ima petit.

Quare optimum in modum erumpit OVIDIUS: (a)

Perque tuos oculos, qui rapuere meos.

Oculos adeo quis non animadvertit πύλας quasi, qui transgressum admittendo utriusque mutuam efficiunt actionem & passionem, ita ut sane si qua alias, hic duorum φίλων πάντα κοινά. Præprimis cum oculus ἀρχὴ φιλοτήτων ἀνθρώπων σώματων ἐρχόμενον εἰς φθαλμὸς καὶ δι' αὐτῶν ἐπὶ τὴν ψυχὴν ῥέου.

(a) Amor. lib. 3.

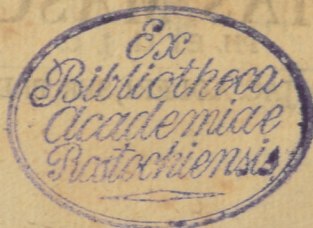
PERIOCHA I.

DE

OCULO.

§. I.

De oculo exordiamur. Non semper contingit STOICUM ut agat Studiosus Studiosissimus ubi tactus, quem Stoici ut unicum sensum

sum statuebant, exerceatur proinde plus simplici vice fatiare oculum oculis ipsum oportet. Venatori quippe juxta COLUMELLAM, vitio non ducitur, etiamsi non omnes feras, quas capiat, ceperit, sed sufficit quandoque ipsi solatio illud OVIDIANUM (a),

- - *Liceat quod tangere non est,
Adspicere.*

(a) L. III. Metamorph. p. 478.

§. II.

Oculus autem Græcis dicitur ὀφθαλμός, quasi ὠπθ. ἰθάλαμθ, quod sit thalamus, ex quo visus emicat; Quæ & sane ratio est, ut alii Φάσα oculos dicant, cum ex ipsis Φᾶς sive lumen progrediatur. Latini oculum ab occulendo vel occultando deducunt, eo quod hos sub palpebris tanquam teguminibus, non aliter tanquam sub testa conchæ constitutos reperire licet.

§. III.

Sumitur τὸ oculus vel proprie vel improprie. In hoc sensu Græcia olim habebat quoque duos oculos Spartam nempe & Athenas, referente JUSTINO (a). Ita enim negarunt se Spartani, inquit, ex duobus Græciæ oculis alterum eruturos, pacem polliciti &c.: Et in Subjectione *Nicariana*, Sol dicitur ὀυράνθ ὀφθαλμός i. e. cœlestis oculus. (b) Proprie autem denotat organum sensitivum, quod domicilium in facie humana & objectum lucens habet.

(a) Lib. V. Cap. VIII. §. 4.

(b) Conf. NICARII Interrogationes & responsiones Tabulæ CEBETIS Thebani, Philosophi Platonici annexas.

§. IV.

Descriptionem aliqualem oculi quidem suppeditat CASPAR BAUHINUS (a) dicens: Oculus est facultatis visivæ organon, quo tanquam speculatore utimur, non solum ut ea, quæ nocitura sunt videamus & fugiamus, utilia vero persequamur, sed & præprimis

A 2

per

per ea quæ sunt visibilia, invisibilis DEI omnipotentiam contem-
plemur. Ast accipias adæquatam oculi definitionem, quam affert
MEUS CHARISSIMUS atque ad tumbam usque DEVENERAN-
DUS (b) oculus, inquit, est organon dioptricon (non catoptricon
quod insectis tribuit) cujus tunica sic dicta cornea pellucida radios
lucis & species visibiles transmittit, ut ad interiorē hujus conca-
merationem & fundum usque penetrare, inibique imaginem finge-
re aut pingere queas,

(a) In Theatr. Anatom. Lib. III. Cap. XXXIII. p. 708.

(b) In Diss. de duplici visionis organo & modo Dioptrico alte-
ro; altero catoptrico Tract. Membro Prior. §. 3.

§. V.

Nunc ad distinctionem oculi. Pro diverso respectu & quidem
quantitatis considerare eum licet, qua majorem & qua minorem.
Reperimus enim, quod in aliis pro copia Spirituum magnitudo
& splendor oculorum variet. Audias ANONYMUM (a) Hispanos
magnis basilisceis oculis præditos semper Gallorum parvos columbi-
nos contemnere docentem. De minoribus adeas JUVENALEM (b)
qui eos vetulis adscribit:

*Tres rugæ subeant, & se cutis arida laxet,
Fiant - - - oculique minores.*

Sic quoque jamjam morituris parvi, languidi & obscuri apparent,
ut & ii, qui veneri nimium indulgent, minores habere oculos di-
cuntur, teste CASP. BAUHINO (c). Nec magnæ, sed parvæ
formæ fuerunt oculi A. M. a SCHURMANN, dum ipsa de facie
ceræ ad speculum impressa loquitur (d): Oculi mei meos in for-
ma minori imitabantur &c.

(a) Im VII. Theil des grossen Schau-Platzes jämmerlicher Nord-
Geschichte CLIII. 3. p. 542.

(b) Sat. 6.

(c) L. c. L. III. Cap. 35. p. 744.

(d) P. I. Εὐκλείδης p. 19.

§. VI. Ratio.

§. VI.

Ratione *Qualitatis*, oculi hominum non sunt ejusdem coloris, quemadmodum quidem in bobus & aliis animantibus; quare & solum hominem inter omnia animalia numerosa oculorum varietate notari PHILOSOPHUS (a) scribit, cum tamen cæteris in suo genere color idem sit, equis exceptis, qui oculis cæsiis interdum proveniant. Sic in Sina hominibus nigros, in Tartaria vero viridos esse oculos refert DIEMERBROECK (b). Teste HOEPINGIO (c) Albani habent hebetes & limos oculos. Quemadmodum nec Lea cristallinis & pulchris, sed lippis tantum prædita fuit oculis, id quod apparet ex vocabulo רכור. Cum e contrario AUGUSTUS pulcherrimis oculis gavifus fuisse refertur a Suetonio (d) uti & TIBERIUS docente eodem SVETONIO (e). Apud nos vero ut plurimum deprehendimus vel fuscios, vel cæruleos & cæsiios oculos. Uter vero cuilibet arrideat magis, sciant ἰφθαλμοδασι. Certum autem quam quod certissimum est, alium huic, alium illi, adhuc alium isti studere oculo. Quare non inepte de hocce variorum oculorum studio differit MOSES AMYRALDUS (f) dum ait: & olim aliis fuscii Veneris oculi, aliis Cærulei seu lividi quibus Minerva quondam superbiebat magis arrisere. Et referente DESIDERIO ERASMO (g) oculi subcæsi Britannis sunt amabiles, Quilibet adeo abundet sensus sui copia. De vario oculorum colore in genere scripta reliquit SIMON PORTIUS (h). Quo varietas oculorum autem referenda, de eo vid. GALENUS (i).

- (a) ARISTOT. V. gener. Animal. I.
- (b) In Anatom. Lib. II, Cap. XIII. p. 892.
- (c) De jure Armorum, Cap. XIX. n. 93.
- (d) In OCTAVIO Cap. LXXIX.
- (e) In vita Tiberii pag. 79.
- (f) In doctissimo opere de Religionibus, postea ab Adriano STEGERO e Gallico Idiomate in vernaculam nostram transfuso, P. I. Cap. VI. p. 143.
- (g) In Epistolis, Lib. VI. p. 1539.
- (h) Libr. pecul. de colore oculorum passim.
- (i) In arte Medica Lib. XXVII.

§. VII.

Ad *numerum* oculorum quod est, ordinarie homini sunt gemelli, quo videndi actio sit eo præstantior; quique eodem momento simul & semel moventur, quo visio fiat perfectior. Nam altero elevato, si alterum deprimeres, objectum geminum omnino appareret, quippe visiorum conorum axes in uno eodemque plano locari debuerint, quam actionem sane conjunctio nervorum motoriorum in exortu promovet. Unde & unus duorum (interdum vel quatuor wenn man Augen Sprache hält) oculorum est motus. Potest quandoque accidere ut hæc duo membra divina, ceu GALENUS, oculos hominis vocavit (a) discolores pupillas admittant, adeoque constituant *διχορον*, quo cognomine venit olim ANASTASIUS I. docente HÜBNERO (b). De Cyclopiis Monoclis, quos Poetæ sibi finxerunt, hac vice altum instituo silentium. Quandoquidem ARGO centum oculos adscripsere unde illud: *Argo oculator*; item quod ille Parthenophilus ad matrem filiam nimis custodientem:

Und hätte sie dabey, wie Argus hundert Augen,
Cupido sieget doch, es wird kein Wächter taugen.

Quæ verba nituntur NOVELL. 134 C. 9, ubi dicitur, quod virgo non possit a viris custodiri. Utrum vero *Μονόφθαλμος* an Argus Satius charmiren valeat, in suspenso maneat.

(a) IX. Ul. Par. 5. de anat. viv.

(b) P. I. kurzer Fragen aus der Polit. Hist. L. V. p. 489.

§. VIII.

De *motu* oculorum, quo scopo nostro propius accedamus, pauca adhuc differere juvabit. Est autem eorum alius motus *επαίρων* s. attollens, qui sursum, tendit, alius *ταπεινών*, qui deorsum; alius *προσάγων* s. adducens, alius *παραγών* s. abducens; alius qua dextram, alius qua sinistram, qui duo motus *πλάττοις* s. obliqui dicuntur. In sensu morali autem si considerares adi
Meum

MEUM (a) ubi alius est superbus, alius humilis; alius bibitorius, alius indignatorius; obliqui nominantur amatorii, quia amantes & amatores sese mutuo per obliquum & furtim quasi intuendo venantur. Hi ultimi oculorum motus autem cum haud raro ab Adolescentibus utriusque generis instituantur, proinde specialius acturi sumus sequentibus.

(a) l. c. Tract. Membr. Pr. §. 8.

PERIOCHA II.

DE

OCULO

ADOLESCENTULUM VENANTE.

§. I.

Oculum nobis non in sensu diviso, sed composito, seu subiective i. e. quà in hoc vel illo homine est, sumi, in solis jacet disco; Nec de oculo Nobilis TERENTIANÆ (a) & ut Medicis dicitur virginis SOPHISTICÆ (b) Sermonem instituem; nec in eo significato sumimus oculum, in quo affert CHR. WOLDENBERG in Diss. de Idea s. delineatione Juris Publ. Sect. III. Cap. I. §. I. Sufficit in genere de oculo obliquo & amatorio, quà impudici cordis nuncio verba facere, & de feminino Masculinum captante. Ne autem *die sich nach Manheim sehende Schwestern* sibi injurias fieri objiciant, quod in ordine primum eis adaperiam locum harum Periocharum, cum juxta ipsarum mentem Masculi prius venarentur oculos feminarum, quam feminae Masculorum, observent, tantum abesse, ut veritatem quoad hæc dicant, ut potius ingenuam ignorantia, (vincibilis licet) confessionem eadem ipsa objectio ipsis extorqueat. Accedat PHÆDRUS (c) & pudore dubio procul quasdam suffundet, sic enim illis

Quidam

*Quidam decedens tres reliquit filias,
Unam formosam & oculis venantem virōs.*

utpote quæ putabat: ὀφθαλμοὶ μὴ βλέποντες, νεκροὶ. Quid? quod *Plautus* (d) quoque alia ejusdem generis venaturam oculis fecisse dicatur. Quo factum & sane est, quod hodie Parentes filiabus suis eadem natura præditis maritos quærere i. e. conditionem quærere (e) opus non habeant, quemadmodum *Comici* quidem testantur de Romanis. Ab hoc onere enim nostris seculis *Nostra* suos Parentes liberatum eunt quam maxime. Hodie quippe ipsæ Filia sibi conditionem, imo condiciones quærunt ad superlativum usque. De cætero, cum vota nuptiarum festinent maturius Fœminæ præ Masculis *Aristoteli*, *Platoni*, *Hesiodo* prorsus indignantes; *Justiniano* autem faventes (f) necessario proinde consequentia suo firmabitur gressu, virgines citius venari virōs incipere, ordineque ea propter priori locandas.

(a) Heavtont. Act. I. Scen. I.

(b) ἐὶν ὄλῳ. C. M. Müller's Diff. Jurid. de virgine mobili Mecklenburgica Cap. I. §. V. p. 16.

(c) Fab. LXIII.

(d) in Milit. glorios. art. 4. Sc. I. v. ult.

(e) l. 19. π. de R. N. junctis Animadvers. J. G. Efforis ad J. G. Heineccii Element. Jur. Civ. ad L. I. Tit. X. de Nuptiis. (d) pag. 77.

(f) Fœminis annum nubendi præscripserat *Aristoteles* annum ætatis 18; *Plato* annum 20. *Hesiodus* annum 15. verum *Justinianus* annum 12, qui & proinde gratiam Fœminarum aucupavit, Conf. G. SCHÖNBORNERI Polit. Lib. I. Cap. VI. de marito & uxore pag. 15.

§. II.

Cum autem hæcce venatio ocularis Fœminino-Masculina sit quasi actio I. motus per oculos in alium Spiritum, quo vis cogitandi libera spiritus in altero similem excitat vel saltem excitare intendit motum, quem ipse habet (a); causas & rationes specificas ipsius

ipſius venationis rimari non tam, quam mirari te oportet. Sunt quippe innumera numero. Quare ſi quis huc transferret verba STRYKIO-SCHÖPFERIANA (b) (quæ quidem probant hoc tantum, quod iudex non teneatur rationes decidendi exprimere) daß es öftters aus erheblichen und beweglichen Urfachen geſchehe, non inepte ſane faceret. Denn der Himmel ceu loquitur EÜSTADIUS (c) de cæli & ſtellarum influxu momentaneo in hominis jamjam nati futuras actiones, geußt durch ein kräftigen Schein, durch die Aſpecten, durch ein heimliches Berühren (contactum occultum) und durch die Species immateriatas (d) alle ſeine Kräfte auf die oder denſelben mit einmahl aus. Sed quo rapior? Sufficiant hæc animo THEMISTOCLIS in excogitandis & conjiciendis quibusvis rebus ſat apto.

(a) Conf. GÜNTH. LUDOVICI Tentam-Pnevmatico-Metaphyſici de Motu Spirit. Sect. Poſt. Part. Poſter. §. 176. pag. 66.

(b) in Diſſert. de falſa ratione decidendi Cap. I. p. 7. 15.

(c) in Aphoriſmſis Aſtrologicis Num I.

(d) Exempla vid. in P. HÄRGENS Mathematiſche Raritäten und Aſtrologiſches Prognosticon Anno 1711.

§. III.

Miſſis cauſis ſupra meam penulam poſitis, progredior ad media venatoria. Varia autem hæc dicuntur. Sic alia his; alia illis; adhuc alia iſtis narratur uti mediis. Quid nunc? vereor umbram umbrarum! Aſt inquiram quoad ejus fieri poteſt. Fæminæ quidem olim permiſſum erat ornatus ut formam ſuam concinnioreſſeſſet, docente VALERIO MAXIMO (a); Sunt enim alias admodum inſulſæ atque invenuſtæ ſine munditie & ſumtu, uti fidem facit PLAUTUS (b). Verum vitioſum ubique quod nimium. Cum igitur hodie juxta HORATIUM (c).

Motus doceri gaudet Fonicos

Matura virgo, & fingitur artubus

B

Jam

Jam nunc, & incestos amores

De tenero meditatur ungui ;

Interdum vero non nisi mediocris formæ, & innocentia faciei non solum rara sed & plane nulla fit ; Fit, ut, dum non pulchritudinem ἐμφυτον curans, sed ἐπίκτητον affectans,

- - non contenta decore

Ingenito, externam mentitur fœmina formam.

„ Sapunculo faciem diligentissime illinat, capillos insolet, aut inficiat, ut colorem mutet, aut veris crinibus ementitos substituat, candidoque pulvere interspergat, genas denique ora atque oculos vel coloribus distinguat, vel atris quibusdam stellulis (Schönflecken) ut cuticulæ candor aspicientium oculis eo se suaviori blandimento insinuet, quæ sunt FECHTIANA (d). En igitur Adolescentulam Adolescentulum venantem non per συμμετείαν quandam gratiosam eamque naturalem, sed fictam!

(a) Lib. II. Cap. I.

(b) In Poen. Act. I. Sc. II.

(c) Lib. III. od. 6.

(d) In Noct. Christ. Exercit. X. de forma Faciei Christi §. V. pag. 370.

§. IV.

Ad specialiora. Conspetto igitur forte liberalioris staturæ, nasi, formæque Juvenale (amat quippe hæc valde semper Dominos Longelios & Nasianzenos, cæteris tamen paribus : contra ea Minutii & Curtii in tempore casuque extremæ necessitatis & Leipandriæ cavernam inequitant) nullum non lapidem movet, nullas non astutias excogitat, ut ejus amorem venetur, eamque ad ῥαπταμάχῃν capteret. Quos non occurfus ei donat? quibus nutibus, nitibus, execrationibus, sibilationibus, scalpturitionibus pedum, qua furtiva oculorum luxuriantium ac milvitorum, quos LUCCUS apud APULEJUM (a) nequidem aufugere se potuisse dicit, molli-

tie,

tie, mutis quodammodo verbis praterenti non loquitur? quas non venaticas canes emittit? quas non literulas (dotalia instrumenta *Ehe-Stiftungen oder Zeyrahts-Briefe* juxta J. SCHNOBELIUM (b) variis modis occultas, quas non peremptorias citationes, quibus inverso plane lesbiandi provocandique ordine circa horam indidem constitutam conveniendi sui copiam ultrò largiatur, ipsi insinuandas curat? Et hujus farinae quæ sint alia (c). Apage eapropter Lucia Siracusana pulchros tibi oculos avelens, ne venareris (d). Accedat Illa virgo cujus oculus mures (*δύων* licet *πρόδων*) nocte silentio venabatur (e). Hæc enim adeo curiosa est, ut æque ac mulieres Saracenorum alibi nubat, in loco pariat alio, liberosque procul deducat (f). Qua de re maxime conduceret oculo viros venanti, si certus ac specialis locus in Auditorio concederetur ad auscultandum (g) in quo hac ratione vel quotidie se sisteret Illa, de qua APULEJUS (h) quod, cum quemque *παρέκλυσε* i. e. incurvato humero aspexerit speciosæ formæ juvenem, venustate ejus sumta, illico in eum & oculum & animum detorserit.

(a) *Metamorph. Libr. VI. 10. p. 127.*

(b) *In diff. de patria Potestate Thes. LXIV.*

(c) *Conf. JUN. PARTHENOPHILI Thes. Inaug. de Virgini Thes. 118.*

(d) *Sabel. Lib. IV. Cap. 8.*

(e) *C. Loescheri Diff. de ΜΕΘΑΜΟΡΦΩΣΕΙ Regis Nabuchodonosaris §. 4.*

(f) *J. HATTINGIUS in Diff. Saracenos primos veros esse Hagarinos & Ismaelitas §. 3*

(g) *J. J. SCHOEPFFERI Meditt. Jurid. Medit. ult. X. (XX) Lib. II. 25. pag. 23.*

(h) *Lib. II 25. p. 23.*

§. V.

Nec est, quod hic se excludat oculus Gallæ, quæ licet castitatem continentiamque præ se ferat, *indem sie einen schwarzen Flohr über die Supercilia ad nasum usque bindet*, duabus ve-

ro oculo *πυλαίς* relictis, quemadmodum ostendit SEBASTIAN URANCX sequentibus verbis a PETRO DE JODE Sculptore chartæ impressis:

*Condis Amatori formæ, cur, Galla, decorem,
Dum, latet occulti est gratia nulla boni.*

Tantum enim abest, ut hæc impediunt, quo minus per obliquum, ut magis per directum venari quam scientifice didicerit. Siquidem hæc, quando Pater Filio per Dativum succurrere recusaret, hicque forsitan hoc casu *durchläuchrige und zu flicke Zosen zu tragen* cogeretur, ceu cum MEGALANDRO loquitur de Principe JOH. PASCHIUS (a) omnino pro rata parte cum visu suo si non bearet, saltem prosequeretur.

(a) In Invitatione ad Synodum de modis Lutheranismum conservantibus.

§. VI.

Sed quæritur nunc: Licetne Adolescentulæ venari adolescentulum? Respond. Quandoquidem Studentice responderem sane per omnem modum affirmare me oporteret. Ast nunc Theologice. Quapropter divisam accipe sententiam, quicquid & regere possis. Nec valet objectio. I. Adolescentulum quidem non oportet aspicere atque venari Adolescentulam; bene vero hanc illum, quia ex costa viri facta; ut adeo vel quotidie reminiscatur suæ originis gratitudinemque suam erga Masculum declaret (a). Verum enim vero paucis ut me explicem: Festina lente. II. Affectus hi sunt naturales, Asbestique incensus citius possunt deleri, quam hi. Resp. Adhibeas remedium illius MEDICI (b) uxorem suam a Sacris Veneris revocantis singulari quadam ratione; vel si mavis Chynensium magis ingeniose huic feбри medentium. III. FARRA virgo narratur, cum non aspexerit viros, nec iis nubserit, cum posset, hebetes oculos accepisse (c). Sed quis non utraque deprehendit consequentiam CALVINIANAM. Est enim hæc fallacia non causæ ut causæ. Sapiienti sat! IV. Nec adjuvent verba EPICTETI (d)

*Αἱ γυναῖκες, εὐθὺς ἀπὸ τεσσαρεσκιδικῶν ἐτῶν, ὑπὸ τῶν ἀνδρῶν
κυβίαι*

κυρία καλῆται. Ταγαρῆν ὁρᾶσαι, ὅτι ἄλλο μὲν ἔδεν αὐταῖς
 πρόσεσι, μόνον δὲ συνοικιᾶσθαι τοῖς ἀνδράσιν, ἀρχονται καλλῶς
 πύξασθαι, καὶ ἐν τῷ τῶ πάσας ἔχειν τὰς ἐλπίδας. i. e. Mulieres
 statim ab anno decimo quarto a viris Dominae vocantur. Proinde
 cum vident se nihil aliud habere muneris, nisi ut cum viris con-
 cumbant, comere se incipiunt, atque in ornatu spem collocant
 omnem. At enim vero advertant oculos ad verba sequentia, in
 quibus ratio istius honoris ipsis habiti fat polita suppeditatur: προ-
 σέχειν ἐν ἄξιον, ἵνα αἰσθῶνται, διότι ἐπ' ἔδεν ἄλλω τιμῶνται,
 ἢ τὰ κόσμια φαίνεσθαι, καὶ αἰδήμονες, ἐν σαφροσύνη i. e. Id-
 circo operæ pretium est, dare operam, ut sentiant, sibi non ob
 aliud honorem haberi, nisi quod & modestas se præbeant & ve-
 recundas, cum temperatiâ.

- (a) Uti arbitrabatur Illa in DEMOCRITO Ridente pag. 415. num. 86.
- (b) Conf. GABR. NAUDÆENS Politisches Bedenken über die Staats-
 Straffe Cap. II. p. 74.
- (c) ANDR. HONDORFFIUS in Theatr. Histor. quoad Exempl. VI. Præcept. p. 585. num. 40.
- (d) In Enchiridio Cap. LXII. p. m. 77.

PERIOCHA III,
 DE
 OCULO
 ADOLESCENTULAM VENANTE.

S. I.

Nunc ad Studiosos, qui CONRADI cognomine CURCIPOLDI
 naturam execrant e contra cum sexu sequiori potius quam
 cum libris ineunt societatem, ceu loquitur B. FECHTIUS (a)
 postquam hodierni Seculi hæc jamjam sit facies & ἀγαπήσας τὸν
 νῦν

B 3

ἴνυ ἀϊώνα, Veneris atque Minervæ oculis studet studiosus, hoc subnixus principio, quod etiamsi in domum conductam vel NOBILEM TERENTIANAM duceret, non tamen possit expelli, cum locator debuisset prius considerare, *Studiosum non vivere castum* (b). Quam ob rem nonnunquam sibi arrogat Titulum Papæ, gloriatur in se quadrare verba GOMESIANA (c) *Studiosus Papa est, quia facit aliorum Patres, imo est Pater Patrum*. Exclamant quoque haut raro:

*Dii, pereat quisque lepidam spectare puellam,
Ferreus hanc ullo tactus amore potest.
Turgidosque oculos leviterque natantes,
Nec poterit blandum poscere basiolum.*

(a) in quodam Program. ad Festum Michaelis Anno 1712.

(b) PETR. REBUF. in Comment. ad Auth. habit. C. ne Fil. pro Patre, & de Privilegiis Univerfit. Priv. I. & II.

(c) evol. S. R. GERSTÄCKER in Diff. Philos. de Blanda Gallorum compellatione PAPA, usu hodie inter nostros recepta §. XVI, p. 15.

§. II.

Considerationis nostræ igitur erit Adolescens Adolescentulam oculis venans. Hanc deperire intendunt hujus oculi arbitros fugientes (a). Quo & sine dubio vidit Justinianus Imperator Nov. 14. præf. utens phrasi ista. *Venari oculis juvenculas*, i. e. promissionibus virgines ad sacra veneris seducere atque pellicere. Est ergo *Φιλοθεάμονος*, quia contemplationis studium magnam meretur laudem, magnaque affert præmia (b).

(a) ceu de Monachorum oculis loquitur J. J. HEERFORDT in Diff. de primis Eremitis Cap. I. Sect. I. p. 6.

(b) Conf. J. SCHEFFERI Lib. Sing. de Natura & Constitut. Philosophiæ Ital. s. Pythagoriciæ Cap. VIII, p. 49.

§. III.

§. III.

Rejicimus vero hic prorsus oculum ILLORUM Sacerdotum in nudis sterilibus fœmellis altare circumeuntibus, se faciantem (a). Sicuti nec sicco focco præterire possum PIETISTAS Ἀρχιπαρθενούφυλας præsertim qua imaginariam virginis apparitionem. Percipe verba MAYERIANA (b) : Hac ostentatione Pietissimi initia commendabat. & viam parabat D. PETERSEN Virgini Assleburgicæ Ἰησοῦν in specie elegantioris formæ virginis apparentem fingens. Ah rara fictiones ! Non solum per dies, sed & per noctes Pietistis CHARMIREN lubet. Unde merito ILLIUS huc quadrent verba de illis in hoc passu : ἔδοκῆν παρθενόφιλος, ἀλλ' εἶναι θέλει Pietista. Sit ea propter & maneat Pietistarum Pietatis objectum virgo Sophia.

(a) Conf. HONDORFFII Theatr. Hist. quoad Exempl. I. præcept. p. 110.

(b) in nova atque abominanda Pietistarum trinitate pag. 8.

§. VI.

Fons atque origo hujus contemplationis de qua nos loquimur, est singularis quædam χάρις generi fœminino propria quam olim antiqui, quemadmodum Plutarchus prodit ἐν ἐρωτικῶν vocarunt concessionem, qua κοινωνίαν σαματος præbet seque accommodat ad voluntatem Masculi. Hæc autem χάρις, qua τῶς κοινωνῆσθαι τοῖς ὀνόμασι i. e. Schulden, tanta in virgine & adolescente esse dicitur, ut, dum in prioribus seculis suis tabernis eam præponere consueverint mercatores, quo provocarent contrahentes, ceu patet ex l. 8. ff. de instit. action. Et l. que adulter C. de Adult, non homines tantum eo citius præsertim Adolescentes adhuc calentes, verum etiam ipsas bestias conciliaverint. Unde & virgo nondum viripotens ipsis dicebatur omnino ἀχάρις. Nam testibus Physicis Psittaci oculus ad conspectum virginis exhilaratur, & gestibus sese erga illam ostendit valde applicabilem,
prouti

prouti hæc refert ISIODORUS (a) NATALIS COMES (b) & alii scriptores passim. Nec dubito quin nulli non historiarum amatori notum sit illud Plinii, aquilam tanto virginem amore profecutam, ut cum mortuam efferri conspicaretur, gemebunda quasi subsistens, in accensum rogam sese immittens simul cum Amasia conflagraverit. Si vero hac gratia & amabilitate virginis moveretur Psittacus, & Aquila; quidni dicunt caperetur Adolescentis oculus, præsertim cum hodie pectore coarctato quasi Deam *Cizam* adjuricem parturientium (c) præsentant. Sed quis enumerabit dulcis amoris omnes motus? Nam.

Der süßen Liebe
Gar starcke Triebe,
Ceriren öftters in die Wett.

So kommt die wahre Liebe,
Ein Jacob folget bald dem ganz geheimen Triebe,
Eh, er die Rahel noch mit seinen Augen sieht,
Bald hat der erste Blick ihm schon das Herz genommen,
Hier lieget ein Magnet der im Verborgnen zieht,
Ein Zunder der die Gluth ganz unvermerckt bekommen.

Quare non mirum, ut PHILOPOMENES, Achæorum fratego, orante cujusdam hospitis absentis fœmina, permoveretur ad ligna findenda; ipse enim hospiti retrogresso quærenti, quid hoc rei? Respondet: quid aliud, quam quod fœdæ speciei pendo pœnas (d). En amabo Virgines *ἄπας εἰλισσοῦσι* omnium oculos in sese convertentes, cum hæc vel silicem subigere quandoque possint lapidem ut se amet (e).

(a) Lib. XII. Etymol. Cap. 2.

(b) Lib. IV. vexat.

(c) Conf. ALB. GEORG. SCHWARZII Hist. Fin. Principat-Rû-
gizæ stat. sec. 2. (g) p. 177.

(d) JOH. FREINSEMI Not. ad Curtium. p. 123.

(e) Conf. J. OLEARIIUM in Heptade exercit. Politic. Exercit.
Secund. Quæst. XII.

§. V.

Ad *Media* hujus venationis a parte Adolescentis Masculi quod est, varia ea quoque sunt. Optimum autem est frequens visitatio nuptiarum, *alwo die schönen objecta, die brennende Lichter, die Music und Bewegung vom Tangen, auch wol Einsiedler entzünden möchte* (a). Studiosus enim cum non sit ἀφρότης, nec ἀνέσιος; choreæ autem, dicente MEGALANDRO, institutæ & concessæ, ut civitas discatur in frequentia, & discat Adolescens venerari sexum fœmineum: Item ut contrahatur amicitia adolescentem inter & puellam honestam, quo postea certius eam ambire possit (b); proinde merito & quandoque ἐτέρα μορφῇ

*Dies choreas totos & gaudia noctes,
Exercens hilari perficit arte jocos.*

ubi adeo artificiose eum saltare & pedibus - -

- - - *Et oculis equitare videmus,*

ut nihil supra.

(a) Conf. JOH. PASCHEUS Beschreibung wahrer Tanzkunst p. 374.

(b) J. P. GRÜNENBERG in Dissert. de saltatione Christiano licita Sect. Erotem. Quæst. V.

§. VI.

Sessum postea capiens cum SUA Adolescens supra modum edoctus est per *σπερμολόγα ῥήματα* scilicet complementen, *herzbrechenden Worten*, eam ad se rapere, sibi que obligatam reddere. Nam hujus artis loquendi interdum ea est vis, quantum quidem in saltationibus cujusvis generis sive Gallicis, sive Anglicis, sive Germanicis &c sæpe frustra quæras. Loquatur ille: *Ich habe befunden, daß die Rede: Kunst viel ein grosses mehr allhie beytragen kan, indem allezeit tausend*
C gegen

gegen zehen durch wohlgesetzte Worte (oder auch Singen, Verse und andere Music) mehr als durch Tangen persuadiret und CHARMIret werden &c. (a) Relegetur itaque PERRONIUS! Hic enim Cardinalis ut in aula Gallica eruditus haberetur, apud fœminas aulicas semper de fluxu & refluxu maris, de Ente Metaphysico, & de principio Individuationis plurima verba tœdiosa perdidisse fertur (b). Qua via sane nullus unquam ADEPTORUM procedit.

(a) Vid. JOH. MUSCEN l. c. pag. 360.

(b) GVID. PATIN. Epist. 67.

§. VII.

Sed nec hæc absolute & ἀκῶς damnanda putamus. Absit autem per omnem modum, imo per DEUM, ut cuiquam in Ecclesia Sancta cogitationes ejusmodi de tali venatione suboriantur. De quo tamen CHRISOSTOMUM maximas querelas instituentem adducit CHRIST. SONTAGIUS (a): Quid facis o homo, „inquit CHRISOSTOMUS, in Ecclesia stans mulierum ornatum curiose indagas! Non horrescis sic injuriam DEI templo inferens? „Lupanar tibi videtur esse Ecclesia & foro ignobilior? In foro „enim metuis, & pudet te videri mulierem curiose aspicere. In „Templo vero DEI, cum ipse tecum differit & minatur, ne ista „facias, talia audes eo ipso tempore, quo audis, ne illa facias. „Nec horrescis, neque stupefcis, quod cor officinam iniquitatis „reddas & OCULOS. PRÆSTAT TALES ESSE COECOS, „QVAM AD ILLA UTI OCULIS. Hæc ille. At enim vero, quid sibi volunt hæc moralia? Respondes forsitan: *Nihil*. Quippe cuilibet jam nunc videntur ea OVIDIANA (b) absurda, ut capropter lævia cujuspiam fulvæ colla jubæ velent hodie, quemadmodum quidem olim finguntur Hippomenes & Atalanta in Leones fuisse conversi. Sed ne te ipsum fallas!

(a) Vid. Enneas Periochar. Philonianar. de Therapevtis, Perioch. IV. p. 32.

(b) Lib. X. Metam. Fab. 14.

§. VIII.

§. VIII.

Restant quoque illis nocumenta physica. Caveant idcirco, nimis *charmīrant* (ne in malam trahes partem B. L. nostrum ὀνομαστικῶς) Adolescentes, cum alias postea viri atque uxorati cum *Cardano* impotentia afficiantur facile. Nam si cui Jupiter in ascendente & Venus totius figuræ Domina fuerit, ille olim *dis X.* habebit, ut non valeat additamentum C. H. BARTHOLI (a): *A vel le ad posse valet consequentia.* Qui enim tunc nihil hat, nihil dat. Quare ob oculos sibi in teneris annis ponat Ille Venator Exemplaria *Socratis*, qui adeo hostili profecutus est animo voluptatem venerem, ut abstineret facilius a pulcherrimis mulieribus, quam a turpissimis aliâ (b).

(a) In *diff. histor. Critic. Priori Addit. III.*

(b) *Evolv. L. Th. Mylii Socratis Theologiam §. 21. p. 30. (VI).*

PERIOCHA IV.

DE

OCULO UTRIQVE

◉ AMÀ VENANTE.

§. I.

HAstenus oculi venationem in Periocha II. consideravi ut foemininam; in III. ut Masculinam; In IIII, hac vice proponam eam ut Foeminino-Masculinam sive Masculino-Foemininam. Quæ venatio & eapropter κατ' ἐξοχήν meretur dici *CHARMIREN.* Nam cum Adolescentulus sæpius vi conscientiæ convictæ dicere se penes cogatur, quod Illa:

C 2

Ille

*Ille meos, primus qui me sibi junxit, amores,
Abstulit, ille habeat secum servetque sepulchro;*

Et Adolescentulus de se gloriatur ADOLPHI A DANS (a) perquam jucundissimi Poetae verba:

IDA νεκ ἴγνορας, εἰα ἴε νοκῆε σεβεργε

Σαιπιδε, ετ νελλω λαπτρεσ αμορε φει;

Quis tunc oculiferia, ut SENECAE vocabulo utar, tollat, hicque obicem ponat? Mutuo enim tunc invicem oculus oculum invitat advertitque votum: Ah! si nostris conspiciendus, conspicienda ulterius oculis ex voto relinquereris! Adeo cum Phidiaca venere cochleae insistere desinunt; cum Lacanis & Chynensibus domi se non continent; formam non famam publice notam esse volunt; oculos deflectere discunt, detorquendo jamjam eos in unumquemque angulum, unde & haut raro fit, ut in posterum cum Armenia Tygranis conjuge alieni mariti formam penitus se ignorare bona conscientia dicere nequeant; Amatorum delusionibus delectantur ut Penelope; resident in subsessoris gremio, ut Clytemnestra. Quid tum? Non potest non rebus sic se habentibus utrique competere lemma, quod trium Gratiarum picturis additum erat (b).

- - - *pulcherrima forma*

- - - *risusque bilares & gratia fandi.*

En Eja! nobile par CHARMANter Zertzen, tanquam ens, in quo distincta sunt unita, compositum (c)!

(a) Evolv. Ejus Poemata p. 127.

(b) G. F. ΣΕΕΡΖΩΜΑΝΝ in program. ad Solennissimas Exequias Trigæ Nobiliss. Juvenum.

(c) DAN. STRAHLERI dissertt. Philos. de Existentia DEI atque creatione mundi &c. Exercit. I. §. 100. pag. 9.

§. II.

Hujus entis igitur affectiones non possunt non esse communes. Ratio hæc est, quia in numero duali Genera olim communia erant, adeo ut & Atticis omne fœmininum in duali sit masculinum (a). Quod autem commune est, illud est aut generis masculini aut generis fœminini. Qua affectiones masculinas offert se præprimis *Transcursus*. Amor quippe efficit, ut cum altera parte, de cujus amore nunc ulterius non dubitat, se unire quærat, & discurrat, quamvis haut raro causæ hujus *perpetui mobilis* simulentur. Sic alius PERIPATETICORUM inquit, se Castori & Polluci necessaria deferenda habere, modo reverentiam atque suam erga horum sororem Helenam animum adhuc constantem declaret. Quemadmodum alius sæpe CUJACI Scholas privatissimas frequentasse refertur a DN. **TRIER** (b) propter illius filiam, quæ elegantioris fuit formæ, modo oculus utriusque *à qua* venando amorem continuaret. Quid? quod *man* præsentiret *gerne Hans Wursten, einen verliebten Haasenkopf, wann man nur ein Diener von Jungfer Lischen seyn und bleiben kan*, uti loquitur **REIZOLD** (c). Da finden sich rechte *Asstergebühren von Höflichkeiten in den Briefen, um nur bloß das Geblüch bey der Amasia recht wallend zu machen*, & quæ sint alia; cum tamen, bene judicante **BUDEO**, (d) satius longe esset, hanc artem ignorare penitus, quam eâ & se & alias perdere misere.

(a) JOH. SCALIGER in primis Scaliger: pag. 24.

(b) Von den Menschlichen Gemüths Bewegungen pag. 263. sqq.

(c) in suo: **REIZOLD DES VON DES REISE**
DES p 64.

(d) in Diss. de cultura ingenii pag. 12.

§. III.

Quod autem ad fœmininas pertinet, longe plures adducere in promptu esset. Nec est quod quis objiciat, non dari affectiones
C 3
fæmi-

foemini generis. Hocque suum assertum stabilire intenderet, scilicet fœminas ob id in Veteri Testamento non esse circumcisas, quia non entis nullæ sunt affectiones. Verum enim vero nescio sane albulne an ater sis homo, qui hæc talia asserere conaris. Nam cum fœmina spectat ad alterum distinctum entis compositi, omnino & compositi admittat affectiones, necesse est; maxime, cum inter agens & patiens sit contactus juxta omnium Philosopherum mentem. Quinimo exemplum plane in contrarium adducere, more Æthyopum puerulos & puellas circumcidentium die octavo referente M. DRESSERO (a). De cetero limen Gynæcei infalutatum ut mittam jamjam, befinde ich für raisonable. Prasertim cum excubiæ ihrer scharffen Zungen, me forsitam depulsum præcipitarent. Quippe deroselben Järrlichkeit mit der Empfindlichkeit die genauste Schwester schafft getroffen, & per consequens ego prædicatum entweder eines groben Wittenbergers, oder ungehobelten Jenensers (b) mihi attraherem, da ich denn also das Wiederkommen nicht prætendiren dürste. Quinimo examinarent me per omnia prædicamenta, si qua eis objicerem frontis superbiam, oculi licentiam, linguæ proterviam, gestusque ferociam. Primarias affectiones F. G., qui gestit legere, legat eas recensitas apud A. BUCHNERUM (c).

(a) in Oratione de statu Ecclesiæ & Religionis in Æthiopia.

(b) Conf. B. M. S. P. V. p. 17.

(c) in Epist. P. III, Epist. LXXXIV. pag. 852. sqq.

§. IV.

Quo nunc? Utrum hæc cadunt in Adolescentes ROSETI NOSTRI? Absit per genium Seculi nostri. Sunt enim adhuc hodie utriusque generis cultum honestatis colentes, dum de simplicitate ponere candorem, de pudicitia præ se ferre pudorem, oculos pingere verecundia, inferere in aures sermonem DEI, manus laboribus affuefcere, corpus habere vestitum serico probitatis, bysso sanctitatis & purpura pudicitia, iis sit facillimum.

Quarum

Quarum in numero cum singulari ornatu σοφίας seu SOPHIÆ splendor elucens non latere potuit, sed honesta percrebescente fama, pegaseo quasi volatu penetrans, VESTRA inquam, sibi VOS VIROS PRÆSTANTISSIMOS procos, non Penelopes fūgos aut Narcissum calamistratum, vel Mavortis pullam, sed forte Rebecca, Naufiacæ vel Lavinia præclaros Amatores & Admiratores, nec hosce amatoriis Philtris, uti Lucilia quondam, sed nigricantibus oculis ἐλικώπιδος Veneris æmulis nil nisi virtutem castumque SOPHIÆ amorem spirantibus sibi conciliavit. VOS, inquam, Laurea DIGNISSIMOS, deprehendo SOPHIAM oculis clam, palam venantes, sane dubitans, quibus encomiis cumulatam eam VESTRUM constantissimum in IPSAM amorem, & hoc magis, quo utriusque naturæ tantus ingenitus nunc sit amor & ardor, ut jam Benedicente CELEBRATISSIMO D. BURGMANNO, ad hunc Actum DECANO, PATRONO POMERANORUM DULCISSIMO, conjunctas animas in duobus & σοφῶν & σοφίας corporibus habitantes binas, divina metamorphosi in unam consolidari mihi fingere certe cogar. Gratulor itaque VESTRAS utriusque oculorum venationes constantissimas, dulcissimas, angustissimas, Gratulor inquam dicendo: FELICITER. Hæc ominor, sub auspiciis VESTRARUM cum SOPHIA nuptiarum. Et quo votum meum & ἐπιθαλάμιον est simplicius, eo ipso sincerius habebitis. Complector quippe uno verbo, quod alii longis logis vix ac ne vix quidem expediant inspeciem potius, quam ex affectu. Veritas autem cum brevitate fit amica, Ego sine pompa hoc breviloquio in quo cœpi desinam: FELICITER.

PROBLEMA I. STOICUM.

Utrum Hodie apud Germanos Maritus satius petat ac uxorem, quam olim apud Romanos Matrona ancillam? (*)

(*) Conf. HERM. MATTH. RADEMACHERI Meditatio Academica de Jure circa correctionem disciplinarem §. LIII. p. 90.

PRO-

PROBLEMA II. ARISTOTELICUM.

Num Boreæ tanta vis sit, ut hoc flante subjectum patiens concipiat Masculum? (**)

(**) Vid. WILHELM. HULD. WILDESCHMIEDT in Diff. de Temperie Aeris Thef. VI. p. 10.

PROBLEMA III. POLITICUM.

Utrum Doctor Philosophiæ Nobili genere præferendus? (***)

(***) Evolv. CHRIST. WOLDENBERGII Diff. Juridic. de Majuma Pofit. Polit. 19.

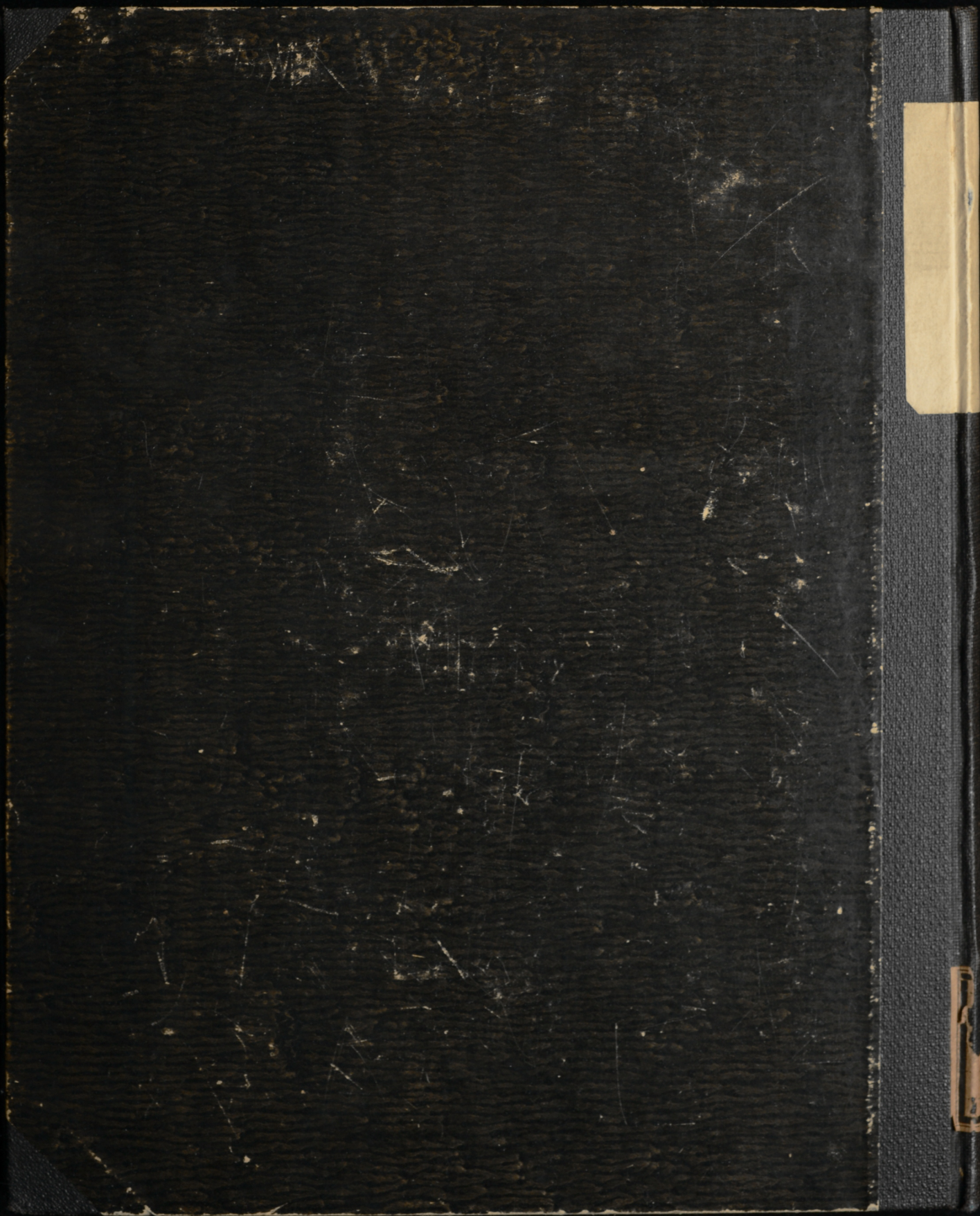
PROBLEMA IV. LITERARIUM.

An latius Allegationes ipsis § § inserere, aut cuilibet § subnectere? (****)

(****) Posterius vult C. H. AMTHORIUS in Programmat^e oder dem gemischten Discours von dem Rechten &c. qui ich wil eben so gerne, inquit, einen Arabischen Hexenmeister de conjuratione Spirituum mit allen seinen Characteren und Figuren, als einen alten Glossisten oder Commentatorem durchlesen, der den Leuten mit solchem verwirrten Zeuge und allegationen (§ § immixtis) so viel HOCUS FOCUS vor den Augen machet.

[Illegible handwritten text on a small paper label on the spine]

[Illegible handwritten text on a small paper label on the spine]

...na classis sit homo, ut loquar verbis H. OLIVA-
...aspera ad astra itur per varios casus per tot di-
Fortis autem hic poscitur animus, mortis terrore
...um vitæ extremum inter munera naturæ ponat
...ne dolores, nesciat irasci, nihil cupiat, & potiores
HERCULIS ærumnas ducat sævosque labores &
...is & SARDANAPALI cœnis. En Nobilissimum

ut. de Numeri Quinarij Excellentia §. IX. Juncto Pen-
cursus Studentici de Studiosi Monasterio Academi-
§. 4. ubi nostro scopo hic inservientia plura in no-
runt.

§. II.

...r NOBILISSIMO ex se nato inest Epictetis, So-
Senecæ, Bruti, Catonis. Philosophiam habet ca-
lem, i. e. Sie ist im Kopff und nicht auf den
... non μερικῶς & in tantum, sed ὀλικῶς & in to-
vit in mundo, quasi extra mundum, infra coc-
oelum, ne qua pavidum feriant minæ, si fra-
... Loquimur autem præprimis de Politico eeu
quem quidem sat aperte indicat §. III. Sect. II.
in tempore Stulticiam omnium vitiorum matrem,
ubitu & commodo erigi. Divites ignobiles ocu-
Magnanimæ paupertatis ipsum non pudet.
virtuti und gebrauchet sich einer Philosophischen
hen Freyheit. In mundo est nonnisi accidens.
um NOBILISSIMUM ad ἀπαθείαν i. e. Nichts
ydens = Befreyung, naturalem bonitatem, &
em ducentia. Cum his autem conjunctam de-
benes animum fidelissimum.

§. III.

...emque nunc fidelissimum putat je ehrlicher,
... respicit propria, non Personalia. Studer fi-
... en wackern und edleren Manne decenti. Uni

B 2

contra

